

De droom die vrede weeft

Toen ik een maand geleden in Laak over 1 koningen 3 preekte, ging het over de droom van Salomo en zijn vraag om wijsheid. Daaraan vooraf werd verteld hoe Salomo Israël van een plaats verzekerde tussen de grootmachten door de dochter van de Farao te trouwen. Ook hoorden we toen dat het volk – en ook Salomo – offers brandde. Zowel zo'n huwelijk van de koning met een heidense vrouw als het brengen van offers op de hoogten wordt in de Thora scherp veroordeeld. Salomo hinkt op twee gedachten – de macht consolideren en zich beroepen op Gods beloften aan zijn vader David.

Jaap de Hoop Scheffer ze vorige week in Buitenhof, over Rutte sprekend, dat die als hoofd van de NAVO, op twee schaakborden schaakt. Trachten het geschoffeerde Europa bij elkaar te houden en tegelijk niet uit de gratie van de USA te geraken, dat de garantie is voor onze internationale machtsbasis. Twee schaakborden: hetzelfde geldt voor Israël en Gaza. Wie partij kiest wordt voor antisemiet of 'vriend van de koloniale entiteit Israël' uitgemaakt. Poetin of Trump, China of Tibet.

Konden we maar, zoals vroeger, Gods hand in de geschiedenis zonder aarzelen duiden: de Spaanse Armada verstrooit door Gods macht, de liederen van Valerius gedenck clanck, waarin het kleine Nederland Gods natie is. God, Nederland en Oranje, Westerse democratie versus dictatoriaal communisme. Die duidelijkheid van vroeger! Sadder and wiser overzien we de slagvelden van het eigen, nationale en ideologische gelijk en durven 'Gods hand' niet meer ter sprake te brengen. Vorige maand zei een kerkganger enigszins geschrokken tegen mij: 'Na uw stevige begin – we zien alleen machtspolitiek – wachtte ik op een antwoord op mijn vragen en dat kwam niet. Zelfs dominees hebben geen antwoord meer'.

Lieve gemeente, zo'n antwoord is er inderdaad niet. We lezen de afgelopen weken uit een bundel – Samuël tot en met Kronieken – die vroeger 'historisch' heette. Alsof het de vaderlandse geschiedenis van Israël was. Maar dat is het niet! Israëls Schriftgeleerden hadden dat heel goed door: profetie is het, duiding. Vanuit het appèl 'terug naar Wet en Profeten' geschreven. Voor een belangrijk deel tijdens en na de ballingschap te boek gesteld: toen velen de harp aan de wilgen hadden gehangen en de profeet Ezechiël profeteerde over Israël als over een kerkhof met doodsbeenderen. En in die situatie krijgen de oude verhalen van David en Salomo een nieuwe betekenis: nu stellen we niets voor – geen koning, geen tempel, maar Salomo was toch maar met de dochter van de Farao getrouwd! Slaven waren we in Egypte, maar Salomo deelt in de glorie van Jozef, die het tot onderkoning schopte.

Niet vanwege Salomo's onberispelijke gedrag waagt de Eeuwige het met hem, maar omdat hij zijn onervarenheid erkent en hoe belangrijk het is te kiezen tussen goed en kwaad. Daarom ging het toen en moet het ook nu - teruggekeerd uit de ballingschap - weer gaan. In 1 Koningen 5:14 wordt verteld: 'Uit alle omringende landen kwamen mensen om naar Salomo's wijsheid te luisteren, afgezanten van de koningen die over zijn wijsheid hadden gehoord'. Je krijgt hier een

voorproefje van de droom van de profeten, dat de volken zullen optrekken naar Jeruzalem. Dat daar de zwaarden tot ploegscharen worden omgesmeed. Salomo: De droom van één mens weeft vrede. Daarom is de naam Salomo een belofte: voor de verachte vrouw die dood gewaande kind terug ontvangt, voor een volkje dat uit de geschiedenis weggepoetst dreigt te worden.

Ze zitten om de verteller heen in Babylon, in Egypte, in Rome, in het Amsterdam van Anne Franks achterhuis. De tempel, gedetailleerd is in het zevende hoofdstuk de heerlijkheid ervan uit de doeken gedaan, is voltooid. Ze luisteren aandachtig. De sloebers worden en passant ook nog herinnerd aan de pracht van het koninklijk paleis. Ze mogen best weten dat ze niet van de straat zijn. Koningskinderen zijn ze! En dan, de Eeuwige verschijnt Salomo weer, zoals bij Gibeon (hfdst. 3). Wat mensen ook verzinnen, niemand kan Israël verbieden te dromen. 'Ik heb het smeekgebed dat je tot Mij gericht hebt gehoord', klinkt het. Zoals de Eeuwige het roepen hoorde van Abels bloed, het roepen van Ismaël toen Rebekka machteloos bij hem in de woestijn zat. Het roepen van de Israëlieten in Egypte en Mozes de opdracht kreeg: 'Tell old Pharaao, let my people go'!

Salomo heeft een huis gebouwd en God maakt het tot een heilige plaats, een tempel. Beloofd de Eeuwige dat Hij daar voor altijd Zijn NAAM zal laten wonen, of wil de verteller zeggen dat Salomo een huis gebouwd heeft waar de Naam voor eeuwig zal wonen? Uit het vervolg zou je afleiden dat de Aanwezigheid van God op die plek wel afhankelijk is van 'alles doen wat Ik je opdraag en je altijd houden aan mijn bepalingen en rechtsregels'. Zie ook de verzen 6 tot en met 9.

Ds. Jan Buskes: 'Als wij naar de kerk gaan, gaat God nog niet naar de kerk'. De profetische geschiedschrijving is geen staaltje patriottisme: Israël first! Er zal een puinhoop van de tempel overblijven – een tempel zonder God is een Maria Callas zonder stem, waterbekkens die droog staan.

'Een gouden toekomst begint nu', zo begon Trump zijn inauguratie toespraak. Maar die gouden toekomst is er een zonder 'mercy' voor de seizoenarbeiders, de lhtbq gemeenschap. Het is de afgelopen dagen door velen met (terechte) verontwaardiging opgemerkt. Maar hoe wordt onze toekomst geschreven? Beheerst nostalgie naar 'het tuinpad van mijn vader' ons, een samenleving zonder Marokkaanse monteurs, ziekenverzorgenden, artsen en IT-ers? De Eeuwige woont niet in het verleden. Hij woont waar Thora gehoord en gedaan wordt. 'Heden, indien gij zijn stem hoort', staat er in de brief aan de Hebreeën. Om 'heden' gaat het: kan ik mijzelf in de ogen zien als ik 's avonds voor de spiegel mijn tanden sta te poetsen?

Nog even een draadje dat verbindt met de evangeliëlezing: 'Ze waren gekomen om naar Hem te luisteren en zich van hun ziekten te laten genezen', hoorden we bij Lucas. We komen met ons tekort, onze ziekten en bezetenheden. Niet met onze megalomane voornemens komen we bij God, om daar zijn goedkeuring over te krijgen. Ook met onze zoektocht naar wat goed en kwaad

is.

“Vergeet uzelf en dien elkander maar – en Jezus’ woord zal ons bevrijden’ (Lied 537).

Lezingen: 1 Koningen 9:1-9 en Lucas 6:17-26